

Viablcities internationaliseringsstrategi 2020-22

Underlag inför beslut vid Viablcities styrelsemöte 28 januari 2020¹

A. Premisser och mål

Under hösten 2019 har Viablcities nationella satsning startat där nio svenska städer går före i att bli klimatneutrala 2030. Missionen har formulerats som "Klimatneutrala städer 2030 – med ett gott liv för alla inom planetens gränser". Samtidigt har under hösten arbetet initierats på EU-nivå med missionen "100 Climate Neutral Cities 2030 – by and for citizens". Dessa missionsinriktade arbeten bygger på flera andra internationella initiativ: klimatavtalet i Paris (2015), Grön giv för Europa (2019), och SET Plan (2008), med Agenda2030 (2015) som ett globalt ramverk för genomförande av dessa. Fokus i denna strategi är ett internationaliseringsarbete som bidrar till att Viablcities utvecklas till ett nav i ett globalt kompetenscentrum för smarta och hållbara städer, till exempel genom förslag som tas fram inom ramen för EUs Mission Board Climate Neutral and Smart Cities. Mer konkret är det övergripande målet för Viablcities internationaliseringsarbete 2020-2022:

- *I bred samverkan (kvadrupel helix), bidra till och vid behov samordna genomförandet av det uppväxlade svenska arbetet för den globala missionen att ställa om till klimatneutrala städer 2030, med särskilt fokus på utveckling av internationella **nätverk**, **positionering** och **finansiering**.²*

Delmål:

1. Göra svenska städer väl förberedda för att nyttja internationell **strategisk finansiering** genom t ex den Europeiska gröna given, Positive Energy Districts inom SET-Plan (PED), övriga delar av Horizon Europe för att påskynda omställning till klimatneutralitet.
2. Utifrån våra erfarenheter från Viablcities Transition Lab etc, ta en **ledande position** i arbetet som snabbar på omställningen i Europa och globalt, exv genom utveckling och implementering av Climate City Contracts.
3. Utveckla **internationella kunskapsnätverk** genom omvärldsbevakning, rekrytering av strategisk kompetens och medverkan i relevanta nätverk etc. Detta för att höja kompetens och förmåga i svenska städers omställning, och bidra till förutsättningar för att främja ökad export som ger effekter på klimatomställning globalt.

Delmålen följs upp genom kvalitativa och kvantitativa mätningar (KPIs) på årsbasis:

- Internationell **finansiering** i svenska städer, t ex den Europeiska gröna given, Climate City Contracts, PED, finansiering inom Horizon Europe i övrigt.
- Kommunikativt genomslag (exv i media) av Viablcities **position** som pådrivare av klimatomställningen och svenska städers arbete internationellt.

---

¹ Denna strategi bygger vidare på tidigare underlag, bland annat "Underlag till Viablcities arbete med Internationalisering" (Viablcities rapport 2019:3). Styrelsen beslutar om strategin, medan handlingsplanen i bilagan uppdateras löpande.

² Med "städer" avser vi lokala ekosystem som samverkar i kvadrupel helix: offentlig sektor, näringsliv, akademi och idéburen sektor.

- Ledande *position* och deltagande i strategiska *internationella kunskapsnätverk* och program (PED, Climate City Contracts etc), konferenser och mässor etc, inkl medverkan till inrättande av nya strukturer då detta är lämpligt.

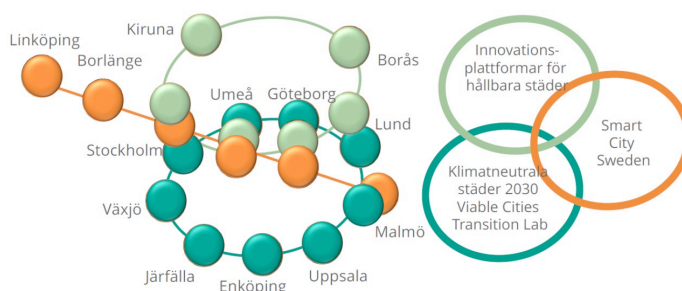
Budget för implementering av strategin kan bygga på Viable Cities egen finansiering, städernas och regioners ambitioner, samfinansiering från näringsliv, samt nationell, europeisk, och global nivå. Utifrån detta föreslås strategiska utgångspunkter enligt avsnitt B nedan, samt Bilaga 1. Handlingsplan 2020-2021.

B. Strategiska utgångspunkter

B1. Bygga på städernas behov, mål och visioner

Städer täcker idag ungefär tre procent av all landyta på jorden, men står för 72 procent av alla globala utsläpp av växthusgaser. De får en allt mer central roll i klimatarbetet och omställningen till hållbarhet. I det sammanhanget har Viable Cities varit tidigt ute, vilket nu följs av EUs mission-arbete genom bland annat Horizon Europe. De resurser som slussas till städernas omställning förväntas öka. Då behövs ökad kapacitet för städer att vara med i utvecklingen, både i form av att dela med sig av erfarenheter och att kunna ta emot kunskap och nyttja insikter om vad som sker i Sverige och internationellt. Viable Cities är öppet för alla svenska städer. Programmets fokus på städer är också unikt bland svenska strategiska innovationsprogram.

I juli 2019 beslutades om samfinansiering från Viable Cities till nio städer (Malmö, Lund, Göteborg, Stockholm, Järfälla, Enköping, Uppsala, Växjö, Umeå) som ska gå före i att snabba på klimatomställningen i linje med missionen "Klimatneutrala städer 2030 – med ett gott liv för alla inom planetens gränser". Dessa projekt genomförs under 2019-2021 och ska bl a ta fram färdplaner, etablera innovationsteam som kan fungera bortom 2021 samt samverka mellan städer för att accelerera lärande och göra omställningen snabbare och mer kraftfull. Tillsammans med andra strategiska och kompletterande nationella initiativ för hållbar stadsutveckling (exv Innovationsplattformar för hållbara städer 2019-2023, Smart City Sweden, nätverket för nya stadsdelar inom utredningen Samordning för bostadsbyggande (SOU 2019:17), andra SIP-ar etc.) framträder en bild av ett nationellt nätverk av städer/hubbar. Dessa föregångarstäder med uttalade ambitioner och resurser för hållbar stadsutveckling och klimatomställning föreslås utgöra en grund och vara förebilder inom Viable Cities internationaliseringsarbete, se figur 1 nedan.

Figur 1. Exempel på synergier mellan några pågående statliga initiativ, Innovations- och internationaliseringsnoder, med överlapp i flera svenska städer.

B2. Skapa kompletterande mervärden av internationalisering för svenska städer; positionering, finansiering och nätverk

Den svenska modellen om integrerad stadsutveckling är åtminstone delvis unik i förhållande till andra länder. Svenska kommuner har planeringsmonopol, vilket gör att vi i Sverige har lättare att ta ett större ansvar för integreringen av olika perspektiv (exv Agenda 2030) på lokal nivå än på andra platser, och dessutom ofta närmare våra medborgare. Detta kan också innebära att svenska städer till exempel inte alltid är snabbast i implementeringen av vissa nya lösningar, då lokal utvecklingskraft och nationell lagstiftning inte alltid är synkade för att möjliggöra snabb omställning. Med utgångspunkt i vår svenska struktur, är det viktigt att tydliggöra också kompletterande mervärden av internationalisering för städerna, både på kort och lång sikt, i form av till exempel positionering, finansiering och nätverk. Här kan Viable Cities göra skillnad, som ett stöd i städernas internationalisering. Detta är också utgångspunkten för den omvärldsbevakning som sker för att säkerställa mervärden för medverkande svenska städer.

Viable Cities kan, utifrån städernas behov, visioner och mål, bidra med flera unika perspektiv i ett nationellt och internationellt perspektiv, till exempel "Mission driven innovation" som svenskt styrkeområde. Där kan Viable Cities ta en roll som inte bara svensk, utan en europeisk och internationell förebild, och bidra till skapa en unik plattform för svenska städer som del av EUs "100 climate neutral cities 2030 - by and for citizens". Viable Cities kan också lyfta fram den svenska modellen för integrerad stadsutveckling (socialt, ekologiskt, ekonomiskt) i strategiska utlysningar av relevans för Viable Cities både på sikt i utlysningar kopplat till Mission board och Horizon Europe, men också andra strategiska satsningar, t ex behov av integrerade "transition labs" i arbetet med klimatneutrala städer genom Positive Energy Districts (PED), JPI Urban Europe, EN-UTC etc.

B3. Bygga på befintliga strukturer för utbyte och samskapande av kunskap

Som långsiktigt initiativ har Viable Cities kapaciteteten att gå bortom traditionell omvärldsbevakning. Genom att finnas med på etablerade strategiska internationella arenor, och bygga upp konkurrenskraftiga internationella arenor i Sverige kan Viable Cities bidra till ett ökat lärande mellan städer, forskning, företag och civilsamhälle. Idag finns ett flertal nationella och internationella initiativ och nätverk för kunskapsöverföring. Flera svenska städer samarbetar och omvärldsbevakar redan idag i internationellt ledande nätverk och initiativ för städernas klimatomställning, som exv ClimateKIC, Climate Neutral Cities Alliance, C40, European Green Capital Network, ICLEI, Covenant of Mayors. Det finns idag också flera värdefulla tjänster och nyhetsbrev för omvärldsbevakning, som t ex Cities Today. I Viable Cities nätverk finns således god kännedom om de initiativ som tillsammans skulle kunna etablera starkare internationella mötesplatser i Sverige.

När det gäller exportfrämjande bör EUs kommande satsningar på missionen klimatneutrala städer också vara en unik möjlighet för svenska företag – med erfarenhet från Viable Cities nio svenska städer. Viable Cities ska, utifrån dialog med svenska städer, också bidra med att skapa en långsiktig och samlande struktur för samverkan mellan överlappande, spretiga, och mer kortsiktiga nationella initiativ. Det kan till exempel handla om de olika bilaterala partnerskap som Sverige tecknat (exv Frankrike, Tyskland, USA, Kina, Indien, ...) där

förutsättningar för samverkan mellan partnerskapen med utgångspunkt i städernas behov, mål och visioner inte alltid klarlagts innan avtal tecknats. En princip för att etablera samarbete med andra excellenta miljöer och nätverk kan vara att det bygger på en definierad balans i kunskapsutbytet. Det vill säga hur ska svenska aktörer bidra, och vad ska motparten (t ex organisationer som har likhet med Viable Cities som MetroLab Network etc) bidra med i form av verksamhet/aktivitet i Sverige/EU, med ett tydligt bidrag till Sverige som "ett nav i ett globalt kompetensnätverk för smarta och hållbara städer".

B4. Nya berättelser om det svenska erbjudandet – story-telling och andra metoder

Kommunikation är en central aktivitet för att mobilisera för omställning och synliggöra Viable Cities arbete nationellt, internationellt och för att lära från andra (städer, forskare, företag, civilsamhälle). Här blir storytelling ett viktigt verktyg för att skapa ett ömsesidigt engagemang och meningsskapande ("sense making") i internationella samarbeten. Hur presenteras de svenska städernas behov, visioner och mål, med en ännu starkare berättelse om det svenska erbjudandet? Tillsammans med behovet att nå ut och skapa internationellt intresse för vad svenska städer gör, finns också behov av ett förändrat narrativ, med bättre förståelse för behov och möjligheter för omställning i såväl våra svenska städer, som i städer i andra länder.

Utgångspunkten bör vara att göra berättelser relevanta också från invånarens, näringslivets och regionernas (stad-land etc.) behov och perspektiv. I relation till andra nationella internationaliseringsinitiativ, Smart City Sweden och andra besläktade SIPar, är Viable Cities unika bidrag fokuset på städer. Det är idag i praktiken omöjligt för en kommun att ha överblick över mångfalden av nationella och delvis överlappande initiativ. Städernas/kommunernas kompetens är dessutom central i flera av dem. För att skapa ett bredare lokalt engagemang i Viable Cities arbete är det viktigt att komma ihåg att den kommunala verksamheten och budgeten i Sverige till 85-90 procent är vård, skola, omsorg. Att knyta berättelsen om en färdplan mot klimatneutrala städer till en integrerad hållbar samhällsutveckling, socialt, ekonomiskt, ekologiskt (och kulturellt), är centralt för att också underlätta att få exv en kommunledning engagerad, och snabba på omställning. Sannolikt finns med ett sådant bredare angreppssätt också stora, och delvis outnyttjade, intressen från näringsliv, akademi och idéburen sektor.

Bilaga 1. Handlingsplan 2020-2021

1. Skapa gemensam kartbild - Plattform för samarbete, myndigheter, SIPar etc

Viablcities kan skapa en plattform för samarbete mellan myndigheter, SIP-ar, Sveriges Kommuner och Regioner, och med de större städerna som har sin egen utblick för att följa och kanalisera relevant kunskap. Viablcities styrka är långsiktigheten, och en viss finansiell grund. Ett uppdrag för denna plattform kan vara att, utifrån utgångspunkterna i internationaliseringsstrategin, skapa en karta över de *internationella nätverk/aktörer* som relevanta aktörer i Sverige och Viablcities samarbetar med. Detta ger kraft till genomförandet av missionen "klimatneutrala städer 2030", och en plattform för en uppdaterad berättelse om omställning i Sveriges städer. Ett syfte är att veta vilka som driver utvecklingsarbetet, var frontlinjen finns, vilket i sin tur underlättar för svensk konkurrenskraft och *positionering*, t ex *finansiering* i EU-utlysningar. Att svenska aktörer börjar rita en sådan internationell karta i en öppen process, kan även bidra till en position i utvecklingen av ett globalt kompetensnätverk för smarta och hållbara städer, och tydliggör vem eller vilka som bidrar i olika delar av arbetet med missionen.

- **BIDRAR TILL Delmål 1 Strategisk finansiering, Delmål 2 Ledande position och Delmål 3 Internationella kunskapsnätverk**

2. Nyhetsbrev och expertstöd för internationell omvärldsbevakning

Det finns idag flera tjänster och nyhetsbrev för internationell omvärldsbevakning, t ex Cities Today. Som komplement kan Viablcities bygga vidare på sitt existerande nyhetsbrev på temat "klimatneutrala städer 2030", som en källa och grund för kvalificerat internationell positionering och nätverkande, såväl inom städerna, näringslivet, forskning och civilsamhälle. Viktiga delar i ett sådant upplägg användning av den globala bloggplattformen Medium och sociala kanaler. Genom olika former av "crowd sourcing" inom och utanför Viablcities nätverk kan relevanta bidrag samlas från t ex andra SIPar, och från ett "Sounding Board" för Viablcities med internationella tankeledare. Sounding Boards uppdrag kan inledningsvis (2020-21) vara att bidra med sina perspektiv på klimatneutrala städer i ett svenskt perspektiv, för att senare breddas.

- **BIDRAR TILL Delmål 2 Ledande position och Delmål 3 Internationella kunskapsnätverk**

3. Samordnad finansiering - positionering i internationella kunskapsnätverk

Viablcities ska göra svenska städer väl förberedda för att ta del av internationell *strategisk finansiering* för att påskynda omställning till klimatneutralitet. Viablcities kan verka för samordnade utlysningar av medel för internationalisering till städer genom att ta en ledande *position* och deltagande i strategiska *internationella kunskapsnätverk* och program, t ex City Climate Observatory, PED etc), konferenser, mässor etc.

Idag ligger fokus inom internationalisering på export av kunskap från Sverige, med potential för skalbar nytta globalt utifrån skapad nytta i svenska initiativ med relevans för

klimatneutrala städer (se Figur 1 ovan). Som komplement kan också, utifrån ViabLe Cities långsiktiga mål, bidra till import av strategisk kunskap till Sverige. Här kan både nya och existerande nationella och internationella finansieringsprogram (exv relevanta SIPar, Formas, SIDA, Vinnova, Horizon 2020/Europe, ERUF, JPI, etc) bidra. Med nya finansierings- och samverkansformer finns förutsättning att gemensamt möta upp både svenska städers fördelar och nackdelar i en internationell kontext, t ex i form av så kallade Climate City Contracts, som diskuteras i EUs missions-arbete. Dessa kan snabba på implementeringen av nya integrerade stadsutvecklingslösningar för klimatomställning i Sverige, där t ex lokal utvecklingskraft och nationell lagstiftning inte alltid är synkade för att möjliggöra snabb omställning.

- *BIDRAR TILL Delmål 1 Strategisk finansiering, Delmål 2 Ledande position och Delmål 3 Internationella kunskapsnätverk*

Strategiska forum för ViabLe Cities internationalisering 2020

Det är också viktigt att hela tiden omvärldsbevaka på internationella strategiska mötesplatser, där goda exempel, och potentiella marknader finns. ViabLe Cities ska fortsätta att engagera sig i såväl nationella som internationella events. Viktigt dock att välja och prioritera, med tanke på att events är tids- och resurskrävande.

1. Internationell dimension på svenska events

En del i detta är att också bygga vidare på och stärka en internationell dimension på ViabLe Cities-events i Sverige. Fördelen med att bygga vidare på sådana mötesplatser, är att de också är öppna för alla intressenter i Sverige, såväl näringsliv, kommuner, idéburen sektor och akademi. ViabLe Cities redan etablerade mötesplatser ViabLe Cities i Almedalen (juli) och ViabLe Cities European Day (december) kan till exempel utvecklas till konkurrenskraftiga internationella arenor och mötesplatser för att få tillgång till "state-of-the-art" i städers klimatarbete också i Sverige. ViabLe Cities kan också bidra med detta perspektiv vid strategiska arrangemang som genomförs i Sverige av andra aktörer än ViabLe Cities, t ex:

- 9-11 juni 2020, Beyond 2020 - World Sustainable Built Environment Conference, Göteborg, <https://beyond2020.se/>

2. Medverkan på internationella events

Högst prioriterat för ViabLe Cities är EU, både med tanke på att klimatpolitiken har en större vikt än i andra regioner, potentialen för svenska städer att positionera sig som europeiska förebilder, men också med tanke på de finansieringsmöjligheter som kommer att finnas. Utanför EU, behöver de samlande nationella insatserna prioriteras. Vad gör ViabLe Cities, och vad gör andra nationella aktörer? ViabLe Cities kan både vara en långsiktig strategisk partner (exv Smart City Expo i Barcelona), men måste också ha flexibilitet att medverka eller bevaka nya strategiska events. Medverkan/bevakning på EU-arenan med koppling till arbetet med framför allt "Mission driven innovation" och policy- och finansieringsfrågor för hållbar stadsutveckling är viktig, t ex Cities Forum (januari vartannat år), EU Research and Innovation days i september, European week of regions and cities i oktober etc. ViabLe Cities avser också hitta former för att medverka och synliggöra sitt arbete vid internationella events

genom sitt växande nätverk av internationellt uppkopplade medlemmar. Några intressanta exempel på strategiska internationella events att bevaka under 2020 är:

- 8-13 februari World Urban Forum (UN-HABITAT), Abu Dhabi, <https://www.unhabitat.org/wuf/>
- 1-3 april Urban Futures, Lissabon, <https://www.urban-future.org/>
- Okt 2020 – april 2021 Expo 2020, Dubai
- 17-19 nov 2020 Smart Cities Expo & World Congress, Barcelona